

Ono što
se spasaava
od
vatre
Ketrin Senter

Prevela
Dubravka Srećković Divković

■ Laguna ■

Naslov originala

Katherine Center

THINGS YOU SAVE IN A FIRE

Text Copyright © 2019 by Katherine Pannill Center
Published by arrangement with St. Martin's Publishing
Group.

All rights reserved.

Translation copyright © 2021 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Svakoj ženi koja je nekada morala da bude hrabra.
I svim ljudima na svetu čiji je izbor da pomažu.*

I mome urnebesnom i širokogrudom mužu, dobrovoljnom vatrogascu Gordonu. Da nije bilo njegove pomoći, ova knjiga bi imala desetak strana. Isripovedao mi je stotinu urnebesnih i potresnih priča o vatrogascima, proveo me kroz sva svoja znanja iz područja ukazivanja prve pomoći, čitao verziju za verzijom radi provere tačnosti i pružao mi odgovore na bezbrojna pitanja u stilu: „Kako vatrogasci u svom slengu kažu 'povračka'?“

Prvo poglavlje

TE VEČERI KAD sam postala najmlađa osoba – i jedina žena otkako je sveta i veka – kojoj je Vatrogasni departman Ostina dodelio nagradu za hrabrost, dobila sam ponudu seksa od svog radnog partnera.

Dobila ponudu seksa.

Na toj svečanosti. U sali za igranje. Za večerom.

Od svog radnog partnera.

Bili smo svi tu, čitava Be-smena Jedanaeste stanice, u svečanim uniformama, baratali viljuškama za salatu – a ja, sa ukrštenom mašnom oko vrata, sve nervoznija i nervoznija što ću morati da se popnem na tu binu ispred svih tih ljudi pod svim tim svetlima. Prethodne zime je pun autobus školske dece skliznuo sa zaleđenog puta u jarugu i ja sam se uvukla u njega da bih izgurala decu kroz prozor, jedno po jedno, dok je voda rasla. Eto zašto smo bili tu. U novinama su me nazivali Anđelom Školskog Autobusa.

A od svih na svetu, baš je Hernandez odabrao taj trenutak da me startuje.

Hernandez, moj radni partner već tri godine. Hernandez, na kog ni jedan jedini put nisam na taj način pomislila. Hernandez,

koji je bio tako savršeno, mehanički lep da se više nije ni računao među lepe.

On je bio kao neki latinoamerički Ken u verziji vatrogasca – tako bolesno savršen da nije bio čak ni stvaran. Dizao je tegove, koristio zubni konac i lickao se, i pomoću svojih pločica na stomaku i savršeno pravilnih belih zuba skleptao više lakovernih dama nego što sam umela da izbrojim. Ne samo što je bio u kalendaru našeg departmana – on mu je bio na prvoj korici. Savršeno savršeni Hernandez, poslednji tip pod kapom nebeskom na kog bih pomislila ikako drugačije do kao na osvajača žena koji se zdravo hrani i upražnjava krosfit trening, nagao mi se tik do uva, upravo tu za stolom za bankete, i pozvao me da provedem noć s njim.

„Možda je noćas ta noć“, rekao je.

Nastavila sam da žvaćem. Iskreno nisam tako nešto predviđala. „Za šta je noć noćas?“

Pogledao me je u stilu: *Ne zezaj*. „Da konačno preduzmemo nešto sa svom tom seksualnom tenzijom.“

Obazrela sam se oko sebe da proverim nisu li ga ostali momci čuli.

Sigurno se šali.

Mora biti da neko snima video, ili slika foto-aparatom, ili čeka spreman da iskoči i počne da se smeje. Nema šanse da je bilo šta drugo sem jedne žestoke vatrogasne skrivene kamere i zafrkancije. Ispitala sam pogledom ostatak tima. Go zafrkant do zafrkanta.

Ali svi su samo testerisali svoju piletinu.

Odlučila sam da isprovociram Ernandeza do kraja za slučaj da blefira. „Važi“, rekla sam. „Super ideja.“

Izdigao je obrve, a na licu mu se ukazalo oduševljenje. „Stvarno?“

Pogledala sam ga u stilu: *Ma daj*. „Ne. Ne stvarno.“

„Ja sam ozbiljan“, izgovorio je naginjući se bliže.

„Nisi.“

Pogledao me je kao da kaže: *A ko si ti da o tome sudiš?*

Ja sam pak njemu uzvratila pogledom koji je govorio: *Znaš ti tačno ko sam.* A onda sam rekla: „Nikad ti nisi ni u čemu ozbiljan. A naročito kad su posredi žene.“

„Ali ti nisi žena. Ti si vatrogasac.“

„Još jedan razlog iz kog nikad ne bih pošla kući s tobom.“

„Ja mislim da to želiš.“

Zavrtela sam glavom. „Ne.“

„U dubini duše.“

„Ne.“

„A šta ako bih doveo u pitanje tvoju hrabrost?“, kazao je Hernandez.

Nikad nisam uzmakla kad neko dovede u pitanje moju hrabrost. Ali odmahнула sam glavom, poručujući: *Čak ni to, drugar.* „Ne muvam se s vatrogascima. A ni ti.“

„Ovo se baš i ne bi nazvalo muvanjem.“

Nakosila sam glavu. „Ti si mi kô brat, druže.“

„Uspeću to da prevaziđem.“

Zaigrale su mi nozdrve. „Ogavno!“

„Ozbiljno. Što da ne?“

Zaškiljila sam u njega. Da li je ozbiljan? Zar je zaista moguće da je ozbiljan? Pogled mi je poleteo ka bini. Oni tamo će za nekoliko minuta krenuti sa svečanom dodelom nagrada. Za mene je to bilo veliko veče. Ogromno. Najveće veče u mojoj karijeri. Da li stvarno moramo sad da se ovim bavimo?

„Radimo zajedno, pobogu“, rekla sam. To nisam čak ni morala da kažem. Vatrogasci se ne muvaju s drugim vatrogascima. Ne kosi se samo s pravilima, kosi se sa samom tom kulturom.

Nije ga bilo briga za to. „Nikad nikom neću reći.“

„To ništa ne menja.“

Uputio mi je ozbiljan, ocenjivački pogled. „Moraš da dozvoliš sebi malo provoda.“

Zavrtela sam glavom. „Nisi ti moj tip provoda.“

Još malčice mi se uneo u lice. „Nikad ni sa kim ne izlaziš. Kako je to moguće? Žali bože tako fine žene. Prestani da se sputavaš.“

„Ne sputavam se“, rekla sam kao da diskutujemo o vremen-
skim prilikama. „Prosto nisam zainteresovana.“

Preleteo je pogledom niz sebe, sa odobravanjem, a onda me pogledao u oči. „Zainteresovana si.“

Zavrtela sam glavom.

„Razmišljala si o tome“, rekao je on.

„Prilično sam sigurna da nisam.“

Utišao je glas. „Ali razmišljaš o tome sad, zar ne?“

„Ne u lepom smislu.“

„Moraš da prestaneš da živiš kao časna sestra“, kazao je. „Šta ako sam ja lek za svu tvoju samoću?“

To mi je privuklo pažnju. Nabola sam šargarepu iz svoje salate. „Nisam usamljena.“

Namrštio se kao da sam lekarski dokazivo umobolna. „Čik pogodi šta ima. Ti si najusamljenija osoba koju znam.“

Da budem iskrena, to me je malčice zapeklo. Uprla sam viljušku u njega. „Ja sam *samostalna*“, ispravila sam ga. „Nezavisna sam. Zapovedam sopstvenim životom.“

„A takođe ti je preko potrebno i malo...“ Značajno je počutao. „Društva.“

Odbila sam da shvatim na šta je time mislio. „Nemam vremena za društvo“, rekla sam. Imala sam svoju smenu u stanici, svoj drugi posao kao instruktorka samoodbrane, deset sati nedeljno dobrovoljnog rada sa Starijim sestrama*, maraton za koji sam trenirala, i vikende, kad sam pomagala tati da dozida pomoćnu zgradu uz kuću. Maltene nisam nalazila vremena ni za spavanje, a kamoli za „društvo“.

„A ko je za to kriv?“, upitao je Hernandez.

Da li je to bilo stvarno pitanje? „Društvo‘ mi nije prioritet. Nisam romantična.“

* Nefitna organizacija posvećena saradnji odraslih i dece. (Prim. prev.)

„Nije reč o romansi. Reč je o toplini. O povezanosti. Ljudskoj bliskosti.“

„Meni miriše na romantiku“, kazala sam.

„Zovi kako hoćeš. Treba ti malo toga.“

Šta se to dešava? To je *Ernandez*. Nema šanse da je ozbiljan. A ipak mu lice izgleda tako iskreno. Uporno sam tragala za nekim izdajničkim znakom na njemu – možda prikrivenim osmejkom, ili za iskrom nestašluka u očima – ali samo sam nailazila na taj intenzivni, nepokolebljivi, uvrnuto iskreni pogled.

Oklevala sam. „Zezaš se, jelda?“

Sigurno se zeza.

Bilo je više nego odbojno da taj čovek s kojim sam toliko dugo živela u uzajamnoj nezainteresovanosti odjednom, tako iznebuha, tvrdi kako je zainteresovan. Kao da smo se bili dogovorili da igramo dame, a on iznenadno objavio da sve vreme igramo šah.

Digao je šaku do ivice stola i odsutno takao prstom dršku mog neupotrebljenog noža. „A šta ako grešiš u pogledu čitavog svog života?“, upitao je tada, utišavši glas bezmalo u šapat. „Šta ako sam upravo ja ono što ti sve ovo vreme treba? Zar ne želiš da saznaš? Nećeš li se zauvek to pitati ako ne budeš saznala?“

Ponavljam: to je bio *Ernandez*.

Tip kom je omiljeni štos bio da me baci na kauč i prdne na mene. Nije između nas dvoje nikada prominuo ni jedan jedini tren koji bi se mogao kvalifikovati kao provokativan ili erotičan – čak ni kao *ličan*. A sad me je držao zarobljenu u tom suludom razgovoru. Žestina s kojom je pristupao ženama bila je njegova slavna hipnotička sila. Vidala sam ga kako je primenjuje na bezbrojnim metama sa gotovo savršenim uspehom. Samo je nikad nije isprobao na meni.

Trebalo je da budem imuna. Ali bila sam malčice izbačena iz ravnoteže, u tom fensi hotelu, dok sam iščekivala da izađem na tu binu. Nije zafrkancija kad ti odaju priznanje, odaju ti *počast*, i očigledno je to uskomešalo moje emocije na neke

neočekivane načine. A istini za volju, Hernandez nije ni grešio baš sto posto kad je reč o meni. Uprkos svemu što sam znala o njemu, i o životu, i o vatrogascima, i o sebi, priznajem: u čitavoj njegovoj rutinskoj tački u tom trenutku, nije sve bilo sasvim *nedelotvorno*.

Valjda ne može čovek ni da bude sve vreme na oprezu.

Možda sam bila usamljenija nego što sam to shvatala. Možda mi jeste trebalo nešto više. Možda ništa u mom životu nije bilo onako kako mi se činilo.

Problem je bio u tome što je koliko maločas izgovorio reči koje su bile iznenađujuće istinite. A to je delovao nefer – da me tako dobro upozna, a onda to iskoristi protiv mene. Zatočena u tom čudnom trenutku, odjednom sam u čitav svoj život žmirkala kroz drugačiji objektiv. Da li je u pravu?

Možda mi se uopšte nisu ni igrale dame.

Bio je to najčudniji trenutak za sve to vreme koje sam provela kraj njega. Čudniji od one disko-žurke, i čudniji od onog takmičenja u jedenju pite, i čudniji čak i od one večeri karaoka koja je iskliznula iz koloseka.

Ernandez. Od svih na svetu.

Oboje smo posmatrali njegov prst na dršci noža. Pogurao ga je bliže meni. „U iskušenju si.“

Nisam bila u iskušenju. A možda i jesam. Samo za jednu mikroskopsku trunčicu. Razmišljala sam o svom tužnom, spartanskom stanu i urednom rediću začinskog bilja na prozorskoj dasci u kuhinji. Razmišljala sam o svom krevetu, uvek nameštenom s vojničkom preciznošću, bolnički kockastim uglovima i svime redom, i o tome da nikad, baš nikad nisam imala u njemu nikoga kraj sebe za sve to vreme otkad tamo živim. Razmišljala sam o tome koliko će biti tiho kad se budem vratila, kako će se samo čuti tiktakanje kuhinjskog sata.

Tačno sam znala kako će izgledati povratak u taj stan te večeri, i šta će sve pružiti mojim čulima – ono blago zatezanje koje uvek osetim na licu nakon što ga operem sapunom, dašak

mog praška za veš dok navlačim pižamu preko glave, zvuk čaršava dok ih zavrčem i zavlačim se među njih, pa ih brižljivo ututkavam pod mišice. Ista rutina leganja u krevet, stalno iznova, do u beskraj – bezbedna, puna ponavljanja i dosadna kao i uvek. Mogla sam u glavi da je prođem tačno do u minut.

Čak sam znala da kažem i šta će mi biti u mislima dok budem tonula u san. Isto što i uvek: zamišljaću kako pravim kolače sa čokoladnim suzicama, svaki korak umirujuće detaljno, od mešanja butera do dodavanja vanile, od razbijanja jaja do ubacivanja suzica. Posmatraču kako se žice miksera obrću, i strugaću stranice vangle gumenom spatulom, i zahvataću testo poluloptastim kašičicama, i spuštaću umirujuće gromuljice jednu po jednu na pleh za kolače u urednim, savršeno razmaknutim redovima.

Godinama nisam pravila kolače. Ali sam svake bogovetne noći zamišljala kako to radim.

Kakav bi osećaj bio kad bih razdrerala tu rutinu?

Ti si najusamljenija osoba koju znam, rekao je Hernandez.

Odjednom sam znala da je to tačno.

Ali nije razlog da spavam s njim. Seks baš i nije neki lek za samoću. Pre bi se reklo da je suprotno.

Ernandez. Kao da ti je iznenadno seks ponudio momak koji ti je radni par na časovima hemije u srednjoj školi. Ili tip iz radnje gde redovno nosiš odeću na hemijsko čišćenje. Ili lični doktor.

Nisam imala nameru, apsolutno nisam imala nameru da spavam sa Hernandezom. Od toga definitivno nema ništa.

Verovatno.

Nisam ni bila svesna da sam prestala da dišem.

A onda se malo izdalje, na tri sedišta od mene, sa druge strane stola, začuo dobro poznat, jasno prepoznatljiv, izdajnički zvuk: prigušeno duvanje kroz nos kojim se naš vozač vatrogasnog kamiona Veliki Tom uvek oglašavao kad nekog uspešno zafrknu.

Pogled mi je sevnuo ka tom zvuku.

Tamo se Veliki Tom, pritiskajući šakom usta i nos, upravo presamitio i prasnuo u grohotan smeh koji više nije mogao da obuzda.

Gledala sam ga stotinu puta kako to radi. On je bio onaj što uvek prvi popusti.

„O bože“, izustila sam i okrenula se.

Preletela sam očima ostale za stolom. Došli su svi momci iz naše smene da navijaju za mene te važne večeri. Čitave noći su bili savršeni džentlmeni, žvakali su zatvorenih usta i tako dalje. Ali čim je prsao Veliki Tom, prsli su i svi oni. Obuhvativši ih samo jednim pogledom, videla sam isto na svakom-svakijatom licu: ushićenje. Trijumfalno, neslanom šalom nadahnuto ushićenje.

Nasadili su me.

Obrnula sam se ka Ernandezu i raspalila ga pesnicom u rame. Jako. „Pa mislim, stvarno!“

Nikad pre me nisu nasadili. I to ne zato što nisu pokušavali. Šta da kažem? Niko nije savršen.

Čim je obuzdavanje puklo, puklo je svom snagom. Svi su krenuli da upiru prstom u mene. I da pobedonosno dižu ruke. I da tako grakću od smeha da se sto tresao. Rajkman, Nolan, Trej, Veliki Tom i naročito Ernandez – sad su oduševljeno urlali, zavaljivali se unatrag da uhvate vazduh, lica su im zadobijala crvenu boju.

Pustila sam ih da isteraju svoj minut. Zasluživali su ga.

A onda sam i sama počela da se smejem – od olakšanja – jer se svet vratio u prepoznatljiv kalup i opet postao dobro poznat. Duboko sam udahnula dok sam shvatala: Ernandez mi nije nudio seks. On me je *zafrkavao*.

Samo zafrkancija. Bogu hvala.

Kada se Ernandez najzad dovoljno smirio da progovori, upro je prstom u mene. „Skroz si se primila.“

Udarila sam ga u rame. „Isprepadao si me, druže! Baš si večeras našao.“

„Zaključili smo da bi ti dobro došlo nešto što će ti odvratiti misli“, rekao je Hernandez. A onda je obrnuo prst ka Velikom Tomu. „Izminirao si me, čoveče! Upravo se spremala da kaže 'da'.“

„Nisam“, uzvratila sam.

„Jesi“, rekao je Hernandez. „Ako mi nešto ide od ruke, ide mi od ruke da ubedim ženske da kažu 'da'...“

„Ja nisam ženska. Ja sam vatrogasac.“

„... i od toga te je delila *jedna sekunda*.“

Potegla sam ga zemičkom. „Samo ti maštaj.“

Ali jeste ubo nekoliko stvari, to mu priznajem. Možda i poneku previše.

Ernandez je gurnuo ruku u džep i izvadio novčanik. „Čoveče! Upravo sam izgubio dvadeset kinti.“

I drugi su povadili novčanike. „Nikad nemoj da se kladiš protiv Henvelove“, rekao je Veliki Tom i namignuo mi.

Novac se pojavio i krenuo da kruži oko stola; momci su isplaćivali opkladu, brojali novčanice i prikupljali ih.

Posmatrala sam kako Hernandez plaća i opet ga zveknula pesnicom u rame – ovog puta jače. „Kladio si se protiv mene?“

Slegao je ramenima uz prepređen osmeh. „Znam šta znam. Neodoljiv sam.“

Na bini je počinjao program.

Dok su poslužitelji rasklanjali tanjire, voditelj programa je uključio mikrofona i ljudi su preusmerili pažnju na binu. „Imam to veliko zadovoljstvo“, izgovorio je voditelj, „da večeras ovde doprinesem odavanju počasti junacima gašenja vatre i spasavanja u našem gradu.“

Prostorijom se zaorilo gromoglasno klicanje. A onda su momci za mojim stolom krenuli da skandiraju: „Kesi! Kesi! Kesi!“

Zašišala sam da ih učutkam i prešla ivicom šake preko grla kao sečivom.

Ali svejedno sam se osmehivala. Krelci.

Uputila sam Ernandezu još jedan pogled za kraj. Samo zafrkancija. A i dobro mi je odvrtila misli.

Tada smo se svi utišali, ja sam sela pravije na stolici i sva nervoza je grmeći navrla natrag. Stegla sam šake u krilu, primetila koliko su hladne, a onda posvetila jedan časak zahvalnosti sumanutoj činjenici da mene ništa ne zastrašuje – sem, očigledno, bina na banketima.

Zurila sam pravo u podijum kad su počeli da prozivaju zaslužne goste – i načisto premirala od trenutka kad ću začuti svoje ime.

Uz svečanu uniformu našla sam pametno da obujem baš salonke, pa sam imala ponešto problema s ravnotežom. Nisam baš osoba koja obožava reflektore. Sem toga, moraću da održim govor. Svi smo dobili po dva minuta da zahvalimo u mikrofon, a dva minuta su delovala nemoguće kratko i istovremeno nemoguće dugo.

Savesno sam bila otkucala jedan pasus za koji sam računala da ću uspeti da ga pročitam naglas. Zar je toliko teško pročitati, uostalom? Pa ipak, posmatrajući druge zaslužne kako istupaju na binu i čitaju svoje unapred spremljene govore, počela sam da pomišljam da je po svoj prilici teže nego što pamtim. Zamuckivali su, mrmrljali, gubili se i neprestano se saplitali o proste reči. Shvatila sam da se kajem što nisam vežbala unapred.

Pošto sam bila najmlađi nosilac te nagrade svih vremena, pa još i žensko pride, i pošto je to bila najprestižnija nagrada koju je naša služba dodeljivala, i pošto se o Anđelu Školskog Autobusa trubilo u svim vestima, moju nagradu su ostavili za kraj. Ja sam bila veliko finale te večeri. Istupiće lično gradonačelnik, predaće mi nagradu i obasjaće me slavom.

Odbrojavala sam dok su drugi izlazili na binu i vraćali se na svoja mesta, a u grudima me je sve više stezalo od nervoze.

Konačno je došao red na mene. Još malo pa gotovo. Samo treba da prebrodim narednih pet minuta i mogu kući svojim

biljkama, svojim glatkim čaršavima, svom tihom, zaključanom stanu.

„Narode, ono najlepše sačuvali smo za kraj“, rekao je voditelj, a momci iz moje smene krenuli su svi odreda da kliču i da dobiju po stolu. „Naš poslednji zaslužni gost je vrhunac vrhunaca, te smo za dodelu ove završne nagrade spremili posebnu poslasticu. Večeras nam se pridružuje jedna važna ličnost. Nadali smo se da će s nama biti gradonačelnik, ali iako su njega u poslednji čas pozvali po nekom gradskom poslu, ne bojte se! Dobili smo nešto što je po kvalitetu odmah posle njega! Sada imam zadovoljstvo da ustupim podijum najrođenijem sinu našeg Ostina, gradskom većniku...“

Voditelj se okrenuo i razmahnuo rukom ka bočnoj strani bine, a ja sam u tom zatišju od jedne sekunde začula sebe kako izgovaram: „E do mojega.“

Gradonačelnik nije tu.

To neće valjati.

Zato što sam prosto znala – odnekud – koje će ime zatim izgovoriti. Predosećala sam.

I bila sam u pravu.

„Hitu Tompsonu!“, povikao je tada voditelj gromkim glasom najavljiivača iz kviza *To je ta cena*, kao da je neki srećnik iz publike upravo osvojio novu mašinu za pranje i sušenje veša.

A onda se sve naizgled pretvorilo u usporen snimak. Odjeci tih reči postali su duboki i gusti kao med, tapšanje je dobilo zvuk kao da petsto ljudi udara u doboše, a ja sam s nevericom posmatrala kako lično on, govnar Hit Tompson, izlazi sa leve strane da se pridruži voditelju na bini.

Zapravo se to pre moglo nazvati uobraženim paradiranjem.

To paradiranje bih svuda prepoznala: onaj krajnje izluđujući korak čoveka koji potpuno veruje da će mu svet uvek dozvoljavati da dobije sve i svja što ikad poželi – i niko mu nikad nije rekao da je iole drugačije.

Da li je trebalo to da predvidim? Da li je trebalo da ne budem toliko glupa da poželim nešto za sebe? Da li je trebalo od samog početka da se držim pretpostavke da će život iznaći načina da upropasti ovaj trenutak?

Pitam zato što nisam ništa od toga uradila. Toliko sam se zabezegnula kad sam ugledala Hita Tompsona kako zakoračuje na tu binu da sam zaboravila da dišem. Načisto. Nisam disala sve dok me Hernandez nije video tako ukipljenu i pljesnuo me po leđima.

Tad se sve što sam znala stopilo u jednu sićušnu tačkicu poimanja: u najponosnijem trenutku čitavog mog života, onom koji je trebalo da bude proslava svega što sam tolikim trudom ostvarila i postala, ja ću svoju nagradu morati da primim od Hita Tompsona.

Hita. Tompsona.

Jedine osobe na svetu koja je sposobna to da mi uništi.

Drugo poglavlje

KAD JE STAO na binu – zagospodario njome, tačnije – grmljavina prisutnih mutirala je u mojoj glavi u fijuk vetra nad močvarama koji je sve ostalo zaglušio.

Promena zvuka bila je tako stvarna da sam se najpre zapitala nije li prolupao razglas. Obazrela sam se oko sebe, ali niko drugi nije delovao uznemireno. Niko drugi nije delovao kao da mu se ispred očiju dešava nešto suludo – nešto neprihvatljivo bezumno.

Svima ostalima sve je bilo sasvim u redu.

Eto tad sam zaključila da to mora biti noćna mora. Nije bilo šanse da se taj trenutak stvarno dešava. Kako sam prihvatila tu pomisao, tako je uvrnuto zavijanje u prostoriji postalo umirujuć dokaz da sigurno čvrsto spavam, ušuškana u krevetu, i sve to ispredam u svojoj glavi. Po običaju.

Nisam stvarno tu u hotelskoj sali za igranje u najponosnijem trenutku svog života, gde ću za koji čas primiti najvišu nagradu za službu Vatrogasnog departmana Ostina – od *Hita Tompsona*.

Život ni slučajno ne može da bude toliko nepravičan.

Ali on je bio tu. I dalje. Pričao u mikrofon, gore na bini, pod svetlima, kao da je pravo na stvarnost stekao rođenjem. Ponovo sam trepnula, kao da ću time uspeti da izbistrim vid.

Bio je udaljen hiljadu kilometara. Počelo je da mi gruva u bubnim opnama, a onda, baš kad sam začula njegov daleki, gotovo nerazgovetni glas kako me poziva po imenu, ili bar kad mi se učinilo da sam ga začula, osetila sam kako mi mučnina nadolazi kroz trup – iz želuca u grudni koš, do ključnih kostiju, do grla...

Ernandez me je bušnuo prstom u rame.

Okrenula sam se ka njemu, a on je, kao na usporenom snimku, pokazao ka pozornici i mahnuo mi da pođem ka njoj.

Obazrela sam se oko sebe. Svako lice u prostoriji bilo je upe-reno ka meni. Osmehivanje. Pljeskanje po leđima. Bodrenje. Momci iz moje smene ustali su da mi prirede ovacije, a ostali u prostoriji za njima. Bilo je jasno šta je moj sledeći potez. Zaslužila sam nagradu i sad samo još treba da uradim jednu prostu stvar: da se popnem na binu i preuzmem je.

Progutala sam knedlu i ustala. Duh je jači od materije. Samo ustani, hodaj, preuzmi plaketu. Prosto. *Prosto*. Ponovo sam progutala knedlu, zatim ustala, psujući te budalaste salonke, i pošla kroz tisku ljudi, zavrtila između stolova kao treperava ribica kroz koralni sprud.

Negde između svog sedišta i bine ispustila sam pripremljene beleške. Osetila sam kako su mi odlepršale iz prstiju, ali to kao da se dogodilo nekom drugom. *Pa ništa*, pomislila sam. *Onda neće ni biti govora*. Poslednja briga na svetu.

Korak po bini. Pa još jedan, pa još jedan. Gležnjevi su mi podrhtavali na tim tupavim štiklama. A onda sam već prilazila podijumu, sa osećajem da mi je želudac otežao u telu, kao balon pun vode privezan za grudni koš.

Neću ga pogledati, to je sve. Niti ću ga dodirnuti. I neću prestati da se krećem. Po svaku cenu ću biti sve vreme u pokretu kao ajkula i gledaču na drugu stranu. Uleti, izleti. Ne zastaj. Ne osvrći se. Pravi se da se to ne događa.

Samo je uzmi i idi. Uzmi je i pređi u zadnji deo pozornice. Provodila sam instrukcijama samu sebe kroz ovo onako kako sam provodila instrukcijama samu sebe kroz svaku drugu tešku

situaciju u životu. Tako sam dodavala još jedan kilometar pretrčavanju šesnaest kilometara, ili još jednu seriju ponavljanja u teretani. Tako sam savladavala stepenište koje se ruši. Tako sam držala u šakama lobanju samrtnika da se ne raspadne. Tako skakala sa krova koji se urušava. Mogu i ovo.

Zastala sam ispred podijuma, očiju uprtih u samu plaketu, pokušavajući da u mislima fotošopiram i isečem sa slike osobu koja je drži.

Da li ću zaista morati da se rukujem s Hitom Tompsonom?
Ne. Nema šanse.

Mogla sam sebe na štošta da nateram, ali neću terati sebe da uradim to.

Videla sam kako plaketa ide ka meni kao na usporenom filmu i snažno sam je obuhvatila prstima, nastojeći da se učvrstim za tle pod nogama tako što ću se usredsrediti na njenu tvrdoću i težinu. *Koje je ovo drvo? Hrastovina? Orahovina?* Bila je teška čitavu tonu.

Uzmi plaketu, idi odatle. Ali pre nego što sam to stigla, Hit Tompson – *Hit Tompson* – zgrabio me je za slobodnu šaku. Da se rukuje. Onako kako se svaki drugi uručilac nagrade rukovao sa svakim drugim primaocem nagrade.

Samo što on nije bio svaki drugi uručilac, a ja pogotovu nisam bila svaki drugi primalac.

Za to se svojevremeno postarao Hit Tompson.

Šok od njegovog dodira bio je kao opekotina od električne žice – oštar, mučki, brz. Nekako sam to doživela kao bol, a zatim sam, povedena reakcijom, ili nagonom, pogledala naviše, njemu u lice.

Bio je preda mnom. Stariji i mišićaviji, i sa više laka na kosi nego pre deset godina, i sa uobraženim izrazom gradskog većnika na licu, kao da čitav svet postoji samo da bi on mogao pred njim da se razmeće.

Istog časa sam znala: prepoznao me je.

Upravo je bio pročitao moje ime ispred trista ljudi, pa nije bilo ni nelogično.

Ali ja sam se mnogo izmenila – sad mi je kosa bila tamnija i dugačka do ramena; kao mlađa sam je nosila puštenu, a sad svakoga dana čvrsto upletenu u kiku ili u punđu. Prešla sam na kontaktna sočiva. I imala jedno dvaput više mišićne mase nego u srednjoj školi. Da ne pominjem svečanu uniformu s blejzerom zakopčanim skroz do gore, tapaciranim ramenima i malom ukrštenom vratnom mašnom.

Nešto u toj kombinaciji – njegovog mesnatog, samozadovoljnog lica, njegovog oholog osmeha, njegovog egocentričnog položaja tela, a onda, najzad, i prepoznavanja u očima... Recimo samo da mi je to nešto izmenilo emocionalni pejzaž. U mag-novenju mi je utroba prešla iz hladnog šoka u usplamteli gnev.

Sigurno je tu bio neki fotograf, pošto mi je Hit Tompson stezao ruku, držeći me na mestu, smešio se nekom van bine i pozirao.

Odnekud iz daljine čulo se kako Veliki Tom iz ekipe viče: „Pokaži im, Kesi!“

I tad, upravo dok sam čestitala sebi što sam ostala smirena – što sa takvom otmenošću izlazim na kraj sa situacijom u najneverovatnije jezivim okolnostima – osetila sam kako mi nešto pritiska zadnjicu.

Ne samo pritiska, kao da sam idući unatraske naletela na podijum ili tome slično. Kako je *obuhvata*.

To je jedino mogla biti druga šaka Hita Tompsona.

Ova činjenica mi je doprla do mozga, sijalica se upalila, a onda je ta šaka stisla moj guz, drsko, samoovlašćeno, posednički.

I tu mi je pukao film.

S obzirom na sve, čudo je kako ga nisam doslovno ubila.

Ništa drugo nikako nisam ni mogla da uradim. Obrnula sam se i zviznula Hita Tompsona po glavi svojom plaketom od hrastovine i metala tako snažno da je pao u nesvest i zaradio potres mozga.

* * *

NIKADA NISAM ŽELELA da budem vatrogasac.

Postoje ljudi koji čitavog života sanjaju da postanu vatrogasci. Ima dečice koja zaljubljeno gutaju očima vatrogasne kamione, nose šlemove-igračke, za Noć veštica oblače se u protivpožarno odelo.

Većinom su to dečaci.

Ja nisam bila od te dece.

Štaviše, slavna je bila moja izjava, data u zabavištu na dan kad smo razgovarali o karijerama, da mi je cilj odrastanja da postanem Zubić Vila. Za šta i sad mislim da bi bilo sjajno zaposlenje.

Nisam nikad ni pomišljala da budem vatrogasac pre nego što se to desilo.

A desilo se u suštini slučajno.

Napredovala sam svojom stazom ka medicinskom fakultetu, zapravo sam planirala da postanem specijalista hitne službe. Bila sam na prvoj godini koledža i tražila neki posao u okviru kampusa, a jedan sladak momak iz mog studentskog doma vrbovao me je da radim pri univerzitetu kao medicinski tehničar hitne službe. Očas me je obrlatio. Trebala mi je praksa u oblasti medicine, a trebao mi je i posao. Pogodba pala.

Čim sam počela da radim kao tehničarka hitne službe, nisam više poželela da prekinem – na primer, nisam volela čak ni da mi se završi smena. Obožavala sam sve u tom poslu, od medicinske obuke i sirena do trenutaka gde se odlučuje o životu i smrti.

Nije posredi bio samo adrenalin. Ima nekog najdubljeg zadovoljstva u pomaganju ljudima – kad stalno iznova ukoračuješ u te strašne trenutke i doprinosiš da bude bolje. Osećaj da radiš nešto što zapravo ima težinu stvara zavisnost. U prethodnim godinama sam obavljala mnoge poslove – prala sudove u piceriji, bila spasilac, čuvala pse – ali takav posao nikad nisam imala.

Moja cimerka je, za razliku od mene, bila zaposlena u krugu kampusa kao servirka ledenog jogurta.

Nema poređenja.

Raditi kao tehničar hitne službe, to je čitav jedan novi svet. Taj svet je bio čudesan. Bola sam ljude iglama, pritiskala im grudi kad obavljamo kardiopulmonarnu reanimaciju, nameštala kosti. Prve nedelje na tom poslu pomogla sam da defibrilatorom spasemo jednog profesora fizike koji je doživeo infarkt.

Nije loše za deset dolara na sat.

Da skratim priču, prosto se ispostavilo da imam za to dara.

Kad nisam u smeni, jedva sam čekala kad će moja smena pa da se vratim na posao. Radila sam praznicima. Pokrivala saradnike. Sanjala rotaciona svetla i sirene.

Na tom poslu sam bila već dve godine kad mi je supervizor preporučio da polažem za sertifikat specijalizovanog bolničara hitne pomoći i pređem u gradsku službu. Svi vatrogasci su tehničari hitne službe – stanice zapravo imaju mnogo više medicinskih intervencija nego gašenja požara – ali nisu svi specijalizovani. Potrebno je godinu dana dodatne obuke da se dobije sertifikat za specijalizovanog bolničara hitne pomoći, a da bi se na to prijavio, moraš istinski da voliš medicinu, ili pak da budeš „prisiljen“ zato što si potreban departmanu.

Ja sam istinski volela medicinu.

Radila sam kao specijalizovana bolničarka hitne pomoći jednu godinu, a onda me je, po sticanju diplome, drugi supervizor nagovorio da se prijavim na Vatrogasnu akademiju.

Odatle se sve jednostavno ubrzalo samo od sebe.

Negde usput, shvatila sam da je to ono za šta sam se rodila.

Postoji mnoštvo osobina koje čine dobrog vatrogasca. Ne škodi kad si krupan i jak, jer tako ćeš lakše rukovati svom opremom. Korisno je ako si dobroćudan i staložen, pošto je taj posao udžbenička definicija visokostresnog radnog mesta. Dodatni ti je plus ako želiš da pomažeš ljudima. A ukoliko se kojim slučajem obračunavaš sa anksioznošću tako što jurcaš

naokolo u donjem vešu, ili polivaš ljude vodom po glavi, ili obmotavaš ve-ce šolje streč folijom? Još bolje.

Tad si kao stvoren za taj posao.

O, i ako pritom možeš da budeš muško, budi muško. To je izvesno prednost.

Ja nisam muško.

Ali jesam istinski dobar vatrogasac.

Možda će zazvučati uobraženo, ali čovek prosto zna kad nešto dobro radi, zar nije tako?

Pre svega, na akademiji sam bila student klase. Student broj jedan. Znala sam da izdeklamujem *Merkov priručnik* unatraške. Znala sam da priključim čoveka na infuziju i da me probude u pola noći. A bila sam i jaka – za devojkicu, pa čak i u odnosu na mnoge momke – i nisam se lako vređala. Potpuno sam se opušteno odnosila prema momcima u stanici. Nisam bila stidljiva. Nisam se plašila. Nikad nisam paničila. Imala sam samohranog tatu koji je bio košarkaški trener u jednoj srednjoj školi, pa sam rasla igrajući basket, i nepristojno se izražavajući, i pobeđujući dečake u svemu.

Sve je to pripomagalo, ali za to što sam dobar vatrogasac bila je zaslužna jedna neobična, uvrnuta crta moje ličnosti za koju nisam ni znala da je posedujem dok nisam počela da je koristim. Moraš imati petlje da bi ušao u zgradu koja gori ili zaustavio arterijsko krvarenje – u to nema sumnje. Ali isto tako ti treba i jedna posebna vrsta mozga. Vatrogasci razmišljaju drugačije od ostalih ljudi, a to naročito važi za mene. Jer kad svi drugi paniče, kad se čitav svet raspomami od straha – e tad se ja smirim.

Kao da mi je neko kolo u mozgu povezano u kontrasmernu.

Svi u vatrogasnoj službi imaju u izvesnoj meri te instalacije u kontrasmernu. Kad krda uspaničenih ljudi nagrću iz zgrade koja gori, tad mi smireno ušetamo u nju.

Ali nikad nisam susrela nikog ko to ima tako kao ja.

Normalna ljudska bića vide eksploziju, ili plamen, ili lančani sudar dvadeset četiri automobila i pomisle: *Beži!* Moj mozak

samo pomisli: *Ha. Pa dobro*. Svi drugi jure odatle, iskolačenih očiju i vrišteći, jer to evolucija i hoće od nas – da pobegnemo odatle kao bez duše. Ja samo usporim i stanem, i obazrem se oko sebe.

Sigurno dobijem neki malecni štrc adrenalina – ali samo onu pravu količinu. Taman toliko da postanem predivno, bleštavo budna. Sve se izoštri i utiša, i sa izuzetnom jasnoćom vidim šta se dešava. Za sve druge to je magla, ali za mene su detalji, teksture, boje, spone. Duboka zapažanja.

Ponekad mi se čini da jedino tada uopšte nešto i vidim jasno.

U svakom slučaju, eto zašto na kraju nisam postala doktor specijalista hitne službe. Ne bi bilo mnogo koristi od mene *neposredno nakon* opasnosti. Najkorisnija sam *za vreme* opasnosti.

Čudno je znati tako nešto o sebi, ali to mu je što mu je: ja sam u svom najboljem izdanju kad je sve drugo u svom najgorem izdanju.

I tako, iako je tata bio ubeđen da je „to s vatrogascima“ samo „faza“, eto mene posle četiri godine i dalje u Jedanaestoj stanici u Ostinu, gde sam i dalje jedina devojkica u Be-smeni – ako se ne računa naša opaka kapetanica – i takođe i dalje volim svaki taj nemogući minut.

ETO ZATO JE ta noć kad mi je uručena nagrada za hrabrost trebalo da bude samo još jedan lak, neizbežan korak u mojoj besprekorno čistoj, najdobronamernijoj vatrogasnoj karijeri.

Ali moram nešto da priznam. Hita Tompsona, gradskog većnika, nisam samo udarila tom drvenom plaketom kad me je stisnuo za zadnjicu.

Ubila sam boga u njemu.

Omlatila sam ga. *Unakazila* sam ga. Čak i pošto sam mu rascopala glavu samom plaketom, zviznula sam ga pesnicom u lice, zarila mu zglobove prstiju u dušnik i najmanje jednom ga roknula u solarni pleksus pre nego što ću dodati nekoliko

lepih šutova salonkama u rebra nakon što je pao na pod. Niko se nije tome nadao, štaviše ni ja, pa mu je reakcija bila malčice uspomena – što je išlo meni naruku.

Posekla sam šaku o njegove zube, ali vredelo je.

Taj deo ne pamtim, no ako je verovati Ernandezu, sve vreme sam vikala: „Još jednom me pipni, smrade! Još jednom me pipni pa da vidimo koliko ćeš poživeti!“

Nije me pipnuo još jednom.

Sreća te nisu podneli prijavu za napad. Mogla sam – trebalo je – da provedem tu noć u zatvoru. Nije mala stvar kad umlatiš gradskog zvaničnika u krvavu, drhtavu kašastu masu na bini ispred trista najhrabrijih javnih službenika grada. Tako nešto se ne dešava baš svakog dana. Ne dešava se nikad.

Naravno, nije mala stvar ni kad drpiš vatrogasca za dupe.

Odvukli su nas oboje sa bine i previli njemu lice, meni ruku, a voditelj se za to vreme trudio da sve ostale ubedi da sednu i pojedu desert do kraja. Došla je policija, ali Hit Tompson nije hteo da podnese tužbu. „U redu je, sve je u redu“, ponavljao je naduvenim usnama. „Samo je pustite.“

Dabome da je želeo da me puste. Napolju, u holu, čekale su kamere ekipa iz vesti. A mogu da se kladim u hiljadu dolara da nisam bila jedino što je morao da krije.

Na kraju su nas oboje prokrijumčarili na zadnji izlaz. Ne znam kakve je veze potegao, ali ništa o tome nije se pojavilo u novinama. Nisam sigurna, kad sve uzmem u obzir, da li je to bilo dobro ili loše.

Kasnije te noći, pošto sam stigla kući, i istuširala se i ponovo previla šaku u svom tihom stanu, na vratima mi se pojavio Ernandez.

Videla sam ga kroz špijunku – u jednoj ruci je držao moj mobilni, a u drugoj moju plaketu. U čitavoj onoj gužvi ostali su mi tamo.

Potrajalo je minut dok nisam otključala sve reze. Kada sam otvorila vrata, pružio mi je plaketu – u vezanoj najlon kesii.

„Prilično je krvava“, kazao je.

Klimnula sam glavom i uzela je. Onda sam pružila ruku da uzmem telefon, ali on mi ga je izmakao izvan dohvata.

„Šta se ovo maločas desilo?“, upitao je ne prekoračujući prag.

Gledala sam u svoj telefon, zarobljen poput taoca u njegovoj šaci. Slegla sam ramenima.

„Je li ti dobro?“, upitao je.

Klimnula sam glavom.

„Hoćeš da ostanem malčice kod tebe?“

Odmahnula sam glavom.

„Poznavala si se sa onim tipom u srednjoj školi?“

Opet sam klimnula glavom.

Ernandez me je premeravao dugo, kako mi se učinilo. Zatim je rekao: „Da li ispravno nagađam da on ima neke veze s time što nikada ni sa kim ne izlaziš?“

Gledala sam ga u oči dok nije dobio svoj odgovor.

Tad je klimnula glavom kao da kaže: *Dobro*. Ispustio je konačni uzdah. „Lepo si ono odradila, uzgred budi rečeno. Odneli su ga u bolnicu.“

Uzvratila sam sićušnim osmejkom. „Dajem sve od sebe.“

„Moja ponuda i dalje važi, znaš“, kazao je Ernandez.

„Ponuda čega?“

Blago je slegao ramenima. „Društva. *Pravog* društva.“

Znala sam da su mu namere dobre. Ali odmahnula sam glavom. „Uvek mi je bolje kad sam sama.“

Potom je, još držeći moj telefon, raširio ruke da mi ponudi zagrljaj. „Hodi. Hajmo grupni zagrljaj. Ako je nekome nekada trebao, to si ti.“

I na to bih odgovorila odrečno. Ali baš tad mi je zazvonio telefon.

I to je bilo to. Trenutak je prominuo. Pružio mi je telefon, ja sam ga prihvatila – a onda sam ga njime pozdravila po vojnički pre nego što ću opet navući sve one reze na vrata i javiti se na poziv.

Treće poglavlje

BILA JE TO moja majka. Ona je zvala.

„Hvala što si se javila“, rekla je.

Sklopila sam oči. „Bilo je slučajno.“

„Moram da razgovaram s tobom“, kazala je.

„Pretpostavila sam“, odgovorila sam ja.

Već nedeljama me je ganjala, a ja sam je izbegavala – uporno ponavljajući sebi da sam opravdano prezauzeta za razgovore.

Prvi put je zvala dok sam bila na poslu, u jednoj od najprometnijih smena za poslednjih nekoliko nedelja. Imali smo poziv za pozivom: pokušaj samoubistva u toaletu jedne srednje škole (neuspeo), požar napuštenog skladišta (podmetnut), majstora sušija sa odsečenim vrhom prsta (zašili su mu ga na urgentnom) i puštene krave koja je tumarala po rezidencijalnom naselju (preslatko).

Kad sam u sedam ujutru završila smenu, nisam ni pogledala telefon, a kamoli saslušala poruke od majke s kojom sam napola u svađi.

Imala sam previše drugog posla.

Sem toga, nije mi ni bilo do razgovora s njom.

Ako joj je stvarno potrebno da razgovara sa mnom, presudila sam, zvaće opet.

A to je i uradila.

Zvala je opet sledećeg dana dok sam slagala opran veš, ali pustila sam da se uključi govorna pošta.

Ponovo je zvala dok sam napolju trčala. Pa ponovo dok sam u prodavnici kupovala namirnice.

Časna reč, u nekom trenutku počelo je pomalo da deluje kao da me proganja.

„Šta ti treba?“, upitala sam pošto me je konačno dobila.

Udahnula je vazduh. „Moram da te molim za jednu zaista veliku, veliku uslugu.“

Pripremila sam se psihički za njeno pitanje. Šta god da je, odgovor će glasiti „ne“.

„Zvučaće vrlo naglo“, nastavila je, „ali to je delimično i zato što je teško uloviti te, a i bojim se da ćeš svakog trenu prekinuti vezu.“

Bila je u pravu. Mogla bih da prekinem vezu svakog trenu.

Opet je uvukla vazduh. A onda, sve u jednom dahu: „Potrebno mi je da dođeš u Masačusets i živiš sa mnom.“

Treptala sam.

„Samo neko vreme“, dodala je. „Ne zauvek! Najviše godinu dana.“

„Godinu dana?“

„Najviše.“

Ošamutio me je taj zahtev. Ošamutilo me je što uopšte traži od mene tako nešto – ili što je uopšte pomislila da tako nešto zatraži. Nismo živele baš doslovno u neprijateljstvu, ali ni u ludilu nismo bile bliske. Bio je to tako sumanut predlog bez ikakve šanse za ostvarenje da nisam mogla da poverujem da je uopšte i izgovorila te reči. „Ne selim se u Masačusets, Dajana. To je sumanuto.“

Godinama joj nisam rekla „mama“. Deset godina, da budem precizna. Od onog dana kad je ostavila mene i tatu. Istog onog dana kad sam oca počela da zovem „Tede“.

Isprva sam to radila samo da bih ih dražila, poručila im da će, ukoliko žele da ih tretiram kao roditelje, morati i da se

ponašaju kao roditelji i ostanu u svojoj žalosnoj zajednici. Ali što su duže živeli razdvojeno, sve više se to pretvaralo u način da ih preobrazim u odrasle osobe bez ikakvog posebnog značaja, ljude koje poznajem pukim slučajem.

U ovom trenutku bili su za mene samo Dajana i Ted. Maltene nisam mogla da zamislim da su mi ikad bili išta drugo.

„Ozbiljna sam“, rekla je Dajana.

„Ne, ti se šališ.“

„Nemoj odmah da mi odgovoriš“, kazala je. „Ostavi sebi malo...“

„Ne“, rekla sam.

Oklevala je.

„Ne“, ponovila sam, izražajnije, kao da je pokušala da povede raspravu.

„Nisi čak ni čula ostatak ideje.“

„Ostatak ideje nema značaja.“

„Jedna godina“ – sad se cenkala, kao da ima ikakvu šansu – „i vraćaš se u Teksas kao da nikad ništa nije ni bilo.“

„Ne biva to tako. Morala bih da ostanem tamo nekoliko godina i zaslužim unapređenje da bih mogla da dobijem neko novo radno mesto.“

„Ne znam šta ti to znači.“

„Znači da bih odustala od čitavog svog života kad bih uradila to što mi tražiš. Od svega.“

„Kad to tako sročiš, ne zvuči preterano privlačno“, rekla je Dajana.

„Zato i jeste tako prosto. Ne.“

„Shvatam“, nastavila je. „Pretresala sam to i pretresala u glavi. Nisi želela da se preseliš ovamo sa mnom kad si imala petnaest godina...“

„Šesnaest“, ispravila sam je.

„Kad sam ti zaista još bila potrebna“, nastavila je ona, „pa zašto bi onda bila voljna da dođeš sad kad si potpuno odrasla, a i poprilično me mrziš...“

„Ne mrzim te“, kazala sam, čisto iz načela. Ali nije mi bila ni mnogo draga.

„Imaš još manje razloga za dolazak nego tad, pa sam znala da ćeš odbiti još i pre nego što sam te pozvala. Ali naprosto sam morala da probam.“

Zažmurila sam. „Zašto?“

„Zato što si mi potrebna.“

Nešto u njenom glasu nije štimalo.

Razgovarala sam s njom možda četiri puta godišnje za tu deceniju otkako se odselila na drugi kraj države – kad se po dužnosti čujem s njom na Božić, Dan zahvalnosti i rođendane. Ali i dalje sam umela da joj čitam glas – previše dobro. S tim glasom sam rasla. Znala sam mu visinu, kadencu, ritmove. Taj glas je bio kalup mog glasa. Nisam mogla da ga ne znam sve i da sam se trudila.

„Šta se dešava?“, upitala sam.

„Imam mali problem sa očima i ne vidim kao nekad.“

„Kakav problem sa očima?“, upitala sam. O očima sam znala mnogo. I o problemima. „Počela si da slepiš ili tako nešto?“, upitala sam.

Uzdah. Kao da uistinu zahtevam previše informacija. „U neku ruku.“

„Šta ti to znači?“

„Samo na jedno oko. I ne *počinjem*, zapravo. Pre bih rekla da sam već oslepela.“

U mislima sam stala da prebiram po svom medicinskom znanju o očima. Katarakte? Makularna degeneracija? Dijabetesna retinopatija? „Oslepela si na jedno oko? Samo na jedno?“

„Posredi je glaukom ili tako nešto. Nešto što se završava na 'om'. Operisali su me i postojala je povelika šansa da ostanem bez vida, i znala sam to kad sam pošla na operaciju. Samo se ispostavilo da je teže gledati jednim okom nego što bi čovek pomislio. Naročito kad je neko tako dugo živeo razmažen, sa dva oka.“

Nisam bila sigurna da bih posedovanje dva oka nazvala „razmaženim“, ali nema veze.

„Što mi nisi ranije rekla za to?“

Sarkastična ćutnja koja je govorila: *Znamo se.*

„Njima si dozvolila da ti operišu oko, a meni ne možeš da kažeš čak ni šta nije u redu s njim?“

Resko je uzdahnula. „Nisam ti ja baš osoba za detalje, Kesi.“

Taj problesak razdraženosti u njenom glasu iznenadno mi je dao dozvolu da se i sama razdražim. Da li je zaista previše očekivati od nje da sačuva u sećanju najelementarnije pojedinosti svog zdravstvenog stanja? Ima pedeset i neku godinu, a ponaša se kao devedesetogodišnja baba.

Ali nisam više mogla da pothranjujem razdraženost. Iako je neuporedivo lakše *osuditi* nego *razumeti*, nisam mogla da se oduprem saosećanju. Sigurno je đavolski teško kad ostaneš bez pola vidnog polja. Teško je svakom – ali naročito umetnicima, njima je teže nego svima drugima. Čitav njen profesionalni život zasnivao se na posmatranju, sagledavanju, opažanju. Naravno da je razdražena. Verovatno i uspaničena.

„Kako je drugo oko?“, upitala sam tada, blažim glasom.

„Zasad je u redu.“

Nikad nije pametno imati previše saosećanja za pacijente. Ali ona nije moj pacijent, podsetila sam samu sebe. Ona mi je majka.

„U svakom slučaju“, nastavila je, „nije preterano rđavo. Samo izgleda da ne mogu da uđem u štos sa prostornim odnosima. Uporno promašujem šoljicu kad sipam kafu. I saplićem se. Dlanovi, kolena – sva sam izguljena. Prekjuče sam pala niz stepenice. I više nema vožnje. Sumnjam da će je ikada više i biti.“

„Pala si niz stepenice?“

„Ništa mi nije. Stvar je u tome što bi mi dobro došlo malo pomoći. Ne zauvek.“

„Najviše na godinu dana“, ponovila sam.

„Tačno tako!“, potvrdila je kao da se bližimo nekom rešenju.

„Dok se ne priviknem. Postoji terapija koja može da se primeni